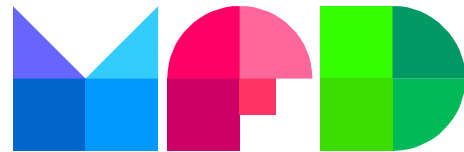


Rättigheter för barn med funktionsnedsättning i asyl och etableringsprocessen

2017-04-26

Lina Pastorek och Brita Törnell



**Myndigheten för
delaktighet**

Agenda

1. Det här gör Myndigheten för delaktighet
2. Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning
3. Barn med funktionsnedsättning
4. Migration och etablering- att förverkliga mänskliga rättigheter med fokus på barn!

Det här gör Myndigheten för delaktighet

Alla ska kunna vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter!

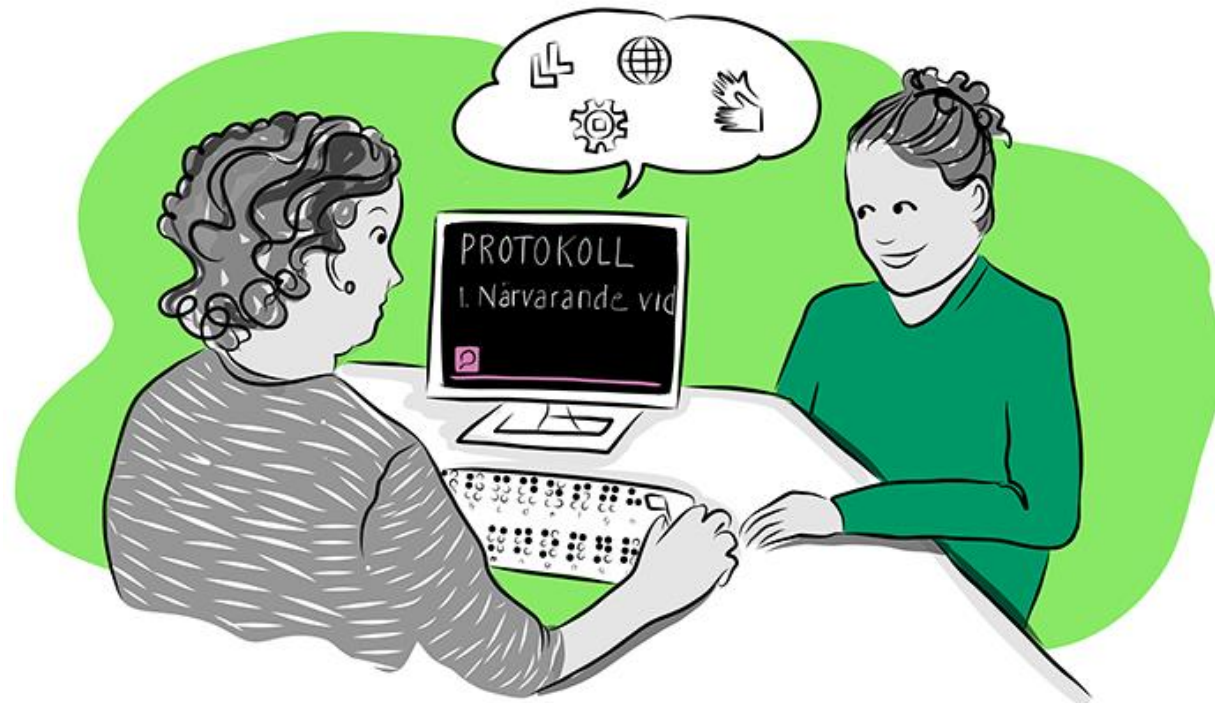
Funktionshinderspolitiken ska få genomslag i samhället!



Mänskliga rättigheter – omfattar alla!

“Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.”

Artikel 1 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna



FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Du är aldrig din funktionsnedsättning!

Personer med funktionsnedsättning är en del av den mänskliga mångfalden.

Funktionshinder eller funktionsnedsättning?





Myndigheten för
delaktighet

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Varför en särskild konvention?

- Konventionen trädde i kraft i Sverige 2009.
- Mänskliga rättigheter gäller också personer med funktionsnedsättning.
- Samma eller jämlika?
- Bekräftar skiftet från objekt till subjekt.



Barnperspektivet

- Barn har skydd från två konventioner
- Barnkonventionen artikel 23 och FN: konventionen artikel 7
- 2016 års rapport från BO handlade om barn med funktionsnedsättning



Ur Respekt 2016

- **En flicka**

När dom kommer till mig och berättar det, att dom har bestämt det, dom säger inte: Tycker du att det är en bra idé? 'Vi har bestämt att nu ska vi vara två på toaletten med dig varje gång du går på toaletten.' Vem har bestämt det?

- **En pojke**

Jag tror att ibland så känns det som att dom tror att bara för att man har ett fysiskt hinder, så har man ett psykiskt hinder, och därför måste de dubbelkolla allting.

Att förverkliga FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

- Förstå vilka hindren för människor kan vara och agera utifrån mångfald som norm.
- Involvera funktionshindersorganisationer.
- www.mrutbildning.se: webutbildning för offentliganställda
- Beställ affischer av www.mfd.se på olika språk om konventionen och sätt upp på dina arbetsplats



Kartläggning av personer med funktionsnedsättning i asyl och etableringen



**Myndigheten för
delaktighet**

Levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

- Stora skillnader i andelen personer med funktionsnedsättning som har eftergymnasial utbildning jämfört med övriga befolkningen
- Andelen personer med funktionsnedsättning i arbete är betydligt lägre jämfört med befolkningen i övrigt
- Stora skillnader i upplevd god hälsa mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i övrigt



Barn med funktionsnedsättning och deras levnadsvillkor

- Fler utsatta för våld
- Fler upplever ohälsa
- Går i en skola som inte är anpassad
- Fler har en passiv roll i samhället
- Har liten möjlighet att påverka sina levnadsvillkor



ing och

det stöd

Nyanlända barns levnadsvillkor

” Vi lämnade allting och kom hit

نحن تركنا كل شيء وحضرنا إلى هنا

ما همه چیز را گذاشته و به اینجا آمدیم

ما همه چیز را رها کردیم و به اینجا آمدیم

waanu ka soo tagtay wax walba oo nimi halkar

ንኵሉ ነገራችን ስብኪ መደረግና።



Röster från barn och unga på flykt

BARNOMBUDSMANNEN 2017



Staten

Försäkringskassan

Vårdbidrag
Bilstöd

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Resurscenter
Rådgivare
Läromedel

Kommunen

Skola

rektor
specialpedagog
fritidsass
skolsköterska
skolpsykolog

assistent
skolläkare
kurator
vaktmästare

Förskola

verksamhetschef
pedagoger
barnskötare

Landstinget

Hjälpmiddelscentral

hjälpmedelskonsulent
hjälpmedelstekniker
hjälpmedelsleverantör

Dataresurscenter

Tolkcentral

Logopedmottagning

Barn-, ungdoms- och vuxenhabilitering

habiliteringschef, läkare, kurator,
psykolog, sjukgymnast, arbetsterapeut,
pedagog, logoped, sjuksköterska,
sekreterare

Regionsjukvård

specialistvård

Länssjukvård

Barn- och ungdoms-
mott, rehabenheter,
akut, vårdavd, lab,
röntgen m fl

Primärvård

distriktsläkare, distrikts-
sköterska, MVC, BVC

BUP, psykiatrisk öppenvård

Folktandvård, specialisttandvård

tandläkare, tandsköterska, tandhygienist,
tandtekniker

Hör- och syncentral

Resursenhet

Socialtjänst

socialchef
biståndshandläggare
socialsekreterare
LSS-handläggare
färdtjänsthandläggare

Daglig verksamhet

enhetschef
personal

Bostad med särskild service

enhetschef, personal

Korttidshem

föreståndare
personal

Stödenhet

klientombud
personligt ombud



namn

mamma

pappa

lillasyster

storebror

Nyanlända barn med funktionsnedsättning



Bikupa

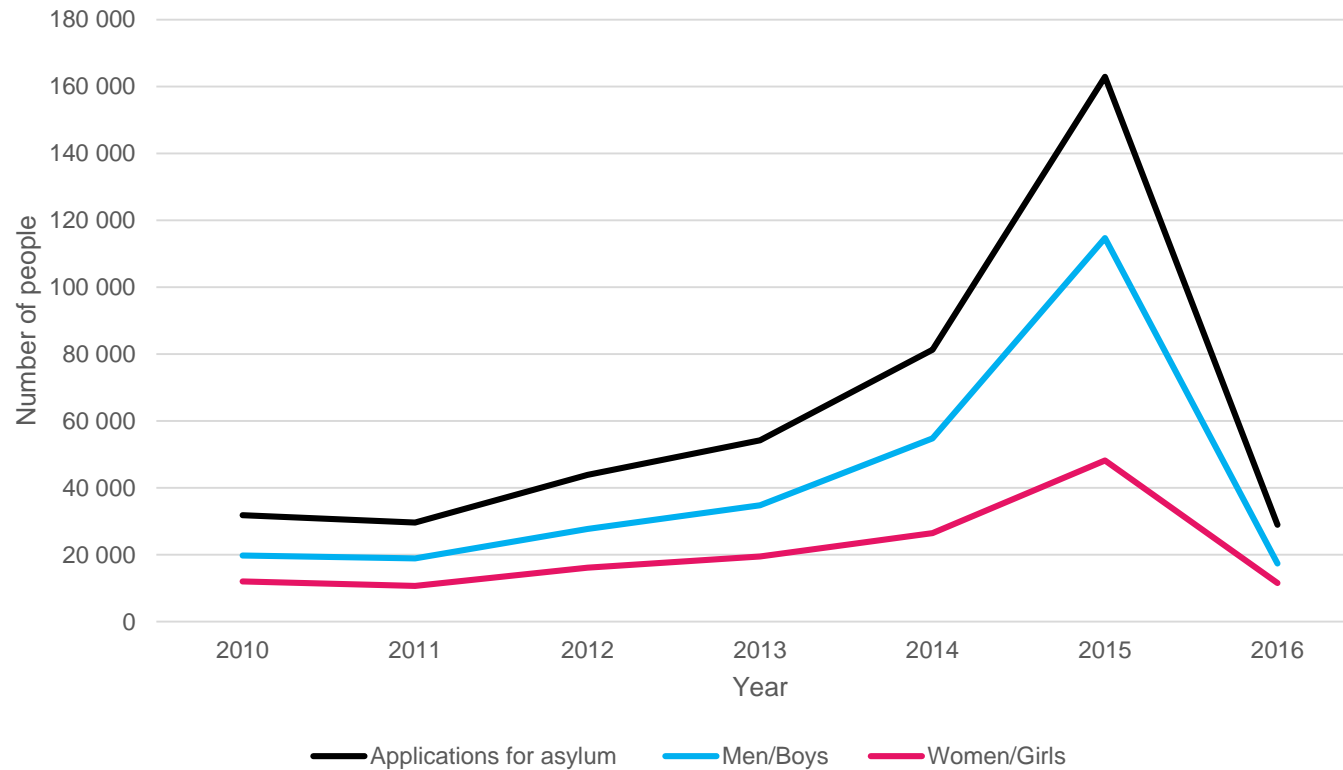
Reflektera och prata med er granne om de två bilder jag precis visat.

Vad tänker ni när ni ser dessa bilder ?



Bakgrund till kartläggningen

Antalet asylansökningar



Bakgrund till kartläggningen

- Uppskattningsvis har 15 procent av befolkningen i världen en funktionsnedsättning
- Olika internationella utredningar och rapporter visar att personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta för effekterna av konflikt- och flyktingsituationer



Kartläggningens syfte

- Att ta reda på hur situationen ser ut för kvinnor, män och flickor och pojkar med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen?
- Att få kunskap för vidare studier och insatser för att förbättra villkoren för asylsökande och nyanlända personer med funktionsnedsättning



Insamling av data

Befintliga studier och rapporter

- Statens offentliga utredningar (SOU)
- Myndighetsrapporter/regeringsuppdrag
- Internationella studier

Referensgruppsmöten

- Ett antal berörda myndigheter inom asyl- och etableringsprocessen
- Sveriges kommuner och landsting
- Funktionshindersrörelsen



Insamling av data

Enkät

- Till myndigheter och organisationer som på olika sätt är involverade i asyl- och etableringsprocessen

Intervjuer med bland annat

- Barnombudsmannen
- Skolinspektionen
- Sveriges kommuner och landsting



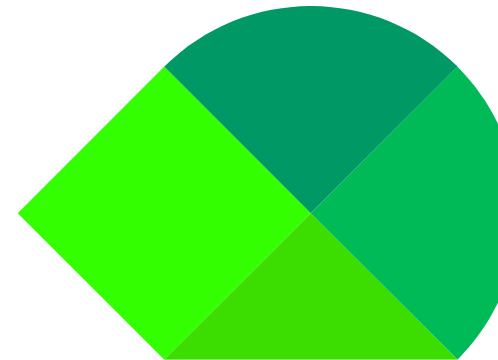
Övergripande resultat

- Personer (barn och vuxna) med funktionsnedsättning syns väldigt sällan i de större studier som har genomförts
- Det saknas ofta krav på ett funktionshindersperspektiv i de uppdrag som ges till myndigheter
- Kunskapen om situationen för asylsökande och nyanlända barn med funktionsnedsättning är därför generellt låg



Övergripande resultat

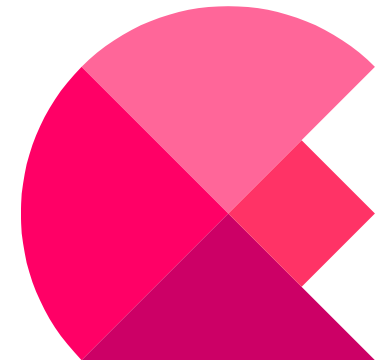
- Statistiken är ofta knapphändig eller många gånger obefintlig
- Många av de rutiner och verktyg som skapats inom migrationsprocessen är inte utvecklade utifrån ett funktionshinderperspektiv eller för att fånga upp eventuella funktionsnedsättningar



Skolan

Generellt stora utmaningar som tex

- Personella - och kompetensmässiga brister
- Platsbrister
- Ojämn fördelning mellan skolor



Skolan

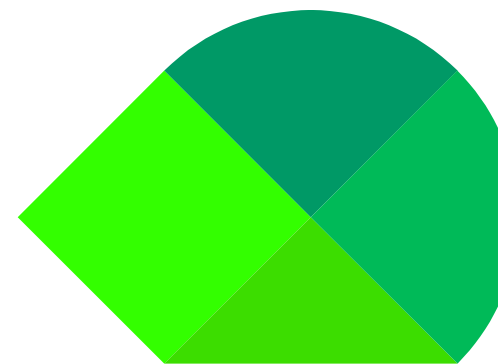
- Svårigheter i skolan hos nyanlända elever kopplas ofta till bristande språkkunskaper och skolbakgrund snarare än till en funktionsnedsättning
- Skolplikten gäller bara barn med uppehållstillstånd – här kan finnas ett mörkertal av barn med funktionsnedsättning
- Elevhälsan är hårt belastad eftersom många barn har haft traumatiska upplevelser. Barn och unga med funktionsnedsättning kommer lätt i skymundan



Hälsa- och sjukvård

Socialstyrelsen

- pekar på att 20 – 30 procent av de asylsökande förväntas lida av psykisk ohälsa
- lyfter att hjälpmedelsförskrivningen har ökat under 2015-2016. Flera barn har stora hjälpmedelsbehov på grund av utebliven behandling i tidig ålder.
- uppskattar att det på sikt kommer identifieras ett ökande antal barn i berörda grupper med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar



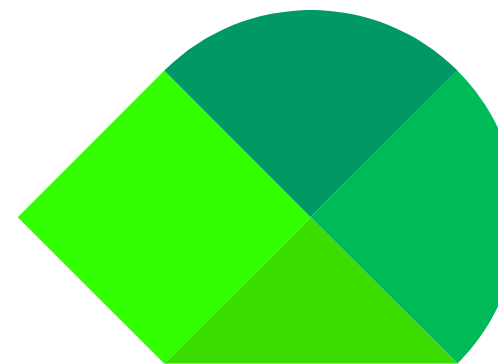
Hälsa- och sjukvård

- SKL och Socialstyrelsen uppger att det kommer signaler från landstingen om ökat tryck på barnrehabiliteringen – volymmässigt inte stor men ofta i behov av stora habiliteringsinsatser



Hälsoundersökningar

- Hälsoundersökningarna kan ha stor betydelse för att uppmärksamma funktionsnedsättning och behov av stöd
- Idag genomförs rutinmässigt inga tester av hörsel och språkutveckling i hälsoundersökningarna. Det innebär att hörsel- eller språkproblem riskerar att upptäckas senare bland många barn och unga.
- Det ställs inte alltid frågor som gör det möjligt att upptäcka en osynlig funktionsnedsättning



Hälsoundersökningar

- Hur information från hälsoundersökningarna hanteras mellan aktörer har lyfts som ett problem under referensgruppsmötena
- Tillgängligheten också viktigt som t ex:
 - Lokalernas tillgänglighet
 - Tillgänglig information



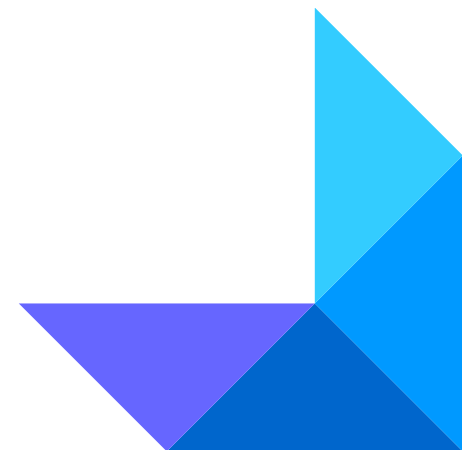
Slutsatser

- Ta med perspektivet funktionsnedsättning i de studier och rapporter som tar upp situationen för asylsökande och nyanlända barn
- Öka kunskapen hos berörda aktörer inom migrationsprocessen som möter nyanlända barn
- Tydliga riktlinjer och samstämmighet kring hälsoundersökningar behövs
- Statistik behövs för att kunna följa gruppen och genomföra rätt åtgärder



Slutsatser

- Information om stöd behöver ingå i den generella information som ges till nyanlända - så att den når alla!
- Informationen i tillgängliga format på olika språk, riktat till både barn och vuxna.
- Fortsatt diskussion med viktiga aktörer för att förbättra situationen för nyanlända barn med funktionsnedsättning



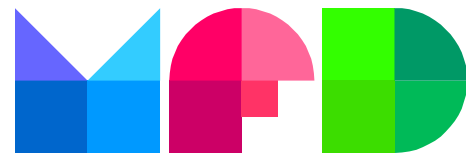
Bikupor

- Är barn med funktionsnedsättning osynliga även i era verksamheter.
- Hur kan ni synliggöra barn med funktionsnedsättning i er verksamhet ?



För att ta del av rapporten
som publiceras inom kort, se

www.mfd.se



**Myndigheten för
delaktighet**

Tack för att ni lyssnat!

Lina Pastorek

Brita Törnell

